

van school naar werk

MAAK ER WERK VAN

Klas:

‘Leren maak er werk van’ is een initiatief van LWV Praktijkonderwijs en LECSO en gefinancierd door Ministerie SZW.

Het werkschrift VAN SCHOOL NAAR WERK is één van de 4 instrumenten die zijn gerealiseerd in dit project. Met behulp van het werkschrift bereiden leerlingen zich voor op werken met daarin specifieke aandacht voor de training en vorming richting werk en niet richting uitkering.

De andere 3 instrumenten zijn:

- een update van het **handboek “Van School naar Werk”**, voor het praktijkonderwijs, beschikbaar voor stagedocenten september 2011;
- **twee nieuwsbrieven “Van School naar Werk”** met informatie over actuele ontwikkelingen m.b.t. van school naar werk, beschikbaar voor scholen in juni 2011 en in september 2011;
- **een presentatie** die door scholen is te gebruiken in hun voorlichting aan ouders en leerlingen.

De bedoeling van deze instrumenten is om leerlingen, ouders en docenten te stimuleren en te ondersteunen om op school en thuis al gericht bezig te zijn met mogelijkheden van de leerling tot werken.

COLOFON

Projectleiding: Arend Zondag en Freerk Steendam

Tekst: Jack Kerkhofs en Elmiere Galstaun
in samenwerking met Harrie van den Brand en Sjaak Verwer

Vormgeving: Studio Wittenberg, Schijndel

Drukwerk: NPC, Schijndel

Oplage: 800

Uitgave: September 2011

Voorwoord

Met veel plezier presenteren wij het werkschrift
VAN SCHOOL NAAR WERK.

Het werkschrift van school naar werk gaat over werken. En wat daarbij komt kijken. Je moet een keuze maken in waar je na school gaat werken. Dat kun je pas als je weet wat je leuk vindt en waar je goed in bent. Je moet dus eerst meer weten over jezelf.

Je leert jezelf het beste kennen door een ander te vragen wat ze van je vinden. Anderen zien dingen die jij misschien nog niet wist. Of ze bevestigen wat je wel al wist. Ook door het beantwoorden van allerlei vragen en het maken van opdrachten leer je waar je goed in bent en wat je wilt verbeteren.

Door zelf, en met behulp van anderen, aan de slag te gaan met dit werkschrift maak je kennis met allerlei onderwerpen die belangrijk zijn voor werk.

Zo weet je straks beter wat je kan en moet doen om na je schooltijd te gaan werken. Jij wilt toch ook een baan die past bij wat jij wilt en wat jij kunt?!

Dit werkschrift is van jou. Jij moet er dan ook voor zorgen dat de vragen in dit werkschrift worden beantwoord en de opdrachten kunnen worden uitgevoerd. Je kunt daarbij hulp vragen van anderen zoals je docent, ouders of verzorgers. Maar je bent zelf voor het grootste deel verantwoordelijk voor het resultaat.

Geef zo eerlijk mogelijk antwoord. Er bestaat geen goed of fout antwoord. Het gaat om leren wat je al kan en weten waar je nog beter in wil en kan worden.

Wij wensen je veel succes met het gebruik van dit werkschrift.

Werkwijze

In dit werkboek kom je verschillende opdrachten tegen.

Soms moet je nadenken

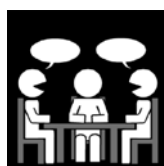
Soms moet je vragen stellen

Soms moet je iets doen

Soms moet je overleggen

Of meerdere dingen
tegelijk

Inhoudsopgave

Bladzijde

●	Voorwoord	3
●	Inhoudsopgave	5
●	Les 1 Wie ben ik?	7
	Les 1.1 Ik ben	7
	Les 1.2 Ik woon	13
	Les 1.3 In mijn vrije tijd doe ik	17
	Les 1.4 Grote veranderingen	21
	Les 1.5 Verschillen	23
●	Les 2 Ik wil	24
	Les 2.1 Ik wil	24
	Les 2.2 Beroepen	27
●	Les 3 Ik kan	31
	Les 3.1 Ik kan	31
●	Les 4 Werkgevers	38
	Les 4.1 Verschillende bedrijven	40
	Les 4.2 Werkgevers, wat willen ze	47
●	Les 5 Werk	58
	Les 5.1 En als je hulp nodig hebt	58
	Les 5.2 De hulp	61
●	Afsluiting	67

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 1 Ik ben ...

Hieronder staan allemaal vragen over jou.

Dit zijn je **persoonlijke gegevens**.

Deze gegevens heb je vaak nodig als je belangrijke dingen moet regelen met je school, met de gemeente of als je bij een (sport)club gaat.

Maar zeker ook als je straks gaat werken.

Vul je gegevens in. Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Naam:

Voornamen:

Roepnaam:

Adres:

Postcode / Woonplaats:

Geboortedatum:

Geboorteplaats:

Nationaliteit:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Burger Service Nummer:

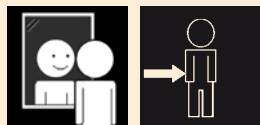

Als je een pasfoto hebt,
kun je die hier plakken.

Als je een handtekening hebt, mag je die hierboven plaatsen.

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 2 Ik ben ...

Als je in de spiegel kijkt wat zie je dan? Dan zie je je lijf, je uiterlijk.
Je ziet hoe je ervan buiten uitziet. Dat is een gedeelte van wie je bent!

Vul je gegevens in.
Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Mijn lengte is:

.....

Mijn gewicht is:

.....

Heb je een bril?

JA

NEE

Zo ja, heb je deze om
veraf of dichtbij beter
te zien?

.....

Welke sterkte heb je
in je bril?

.....

Zijn er nog andere lichamelijke bijzonderheden?

Denk bijvoorbeeld aan last van je voeten waardoor je speciale schoenen moet dragen,
of een kromme rug, of draag je een hoorapparaat, een beugel?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 3 Ik ben ...

Je uiterlijk zegt iets over hoe je er van buiten uit ziet. Maar zegt dat voldoende over wie je bent? Meestal beschrijf je iemand niet (alleen) van de buitenkant; "die lange blonde jongen" maar zeg je "die stoere lange blonde jongen"

Hoe zou jij je innerlijk, je binnenkant, willen beschrijven?

Zet een kruisje in het eerste vakje achter het woord. waarvan jij denkt dat het bij je hoort.

Vul **niet** in zoals je graag gezien wilt worden!

Als je vindt dat het woord niet bij je past zet je **geen** kruisje.

Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders of verzorgers.

Ik ben.....

	1	2		1	2		1	2
Aardig			Kalm			Open naar anderen		
Behulpzaam			Ondernemend			Bedachtzaam		
Vrolijk			Netjes			Detailistisch		
Vriendelijk			Zelfstandig			Flexibel		
Sociaal			Oplettend			Positief ingesteld		
Actief			Logisch			Slim		
Energiek			Moedig			Toegevend		
Nieuwsgierig			Fantasierijk			Respectvol		
Perfectionistisch			Betrouwbaar			Bescheiden		
Een Doener			Eerlijk			Precies		
Een Denker			Durvend			Geduldig		
Een gemakkelijke prater			Technisch			Gevoelig		
Sterk			Sportief			Doorzetter		
Humoristisch			Stoer			Druk		

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 4 Ik ben ...

Je binnenkant, zoals je bent, wordt ook wel **eigenschap** genoemd.
Welke eigenschappen van jezelf vindt jij het meest belangrijke?
Je kunt de woorden van de opdracht gebruiken of je eigen bedachte woorden gebruiken.

Welke eigenschappen zou je willen verbeteren?

1.
2.

Wat vinden anderen van jou?

1.
2.

Vraag aan een vriend(in), je ouders/verzorgers of je docent of ze ook kruisjes willen zetten bij de woorden, de eigenschappen, waarvan zij denken dat ze bij jou passen.
Laat ze een kruisje zetten in het tweede hokje achter de woorden.
Je kunt dan zien of er verschillen zijn.

Ook ingevuld door:

.....

Zijn er verschillen? ☐ JA ☐ NEE

Welke?

.....
.....
.....

Heel vaak laat je in verschillende situaties andere eigenschappen of ander gedrag zien.
Misschien ben je wel veel meer open naar je vrienden toe dan naar je klasgenoten op school.
Of misschien ben je thuis heel druk en op school juist kalm.
Of ben je in je bijbaantje heel precies en thuis of op school heel slordig.

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 5 Ik ben ...

Sommige eigenschappen hebben te maken met dingen waar je niets aan kunt doen. Misschien heb je een ziekte die ervoor zorgt dat je snel moe bent, of waardoor je langzamer of juist veel te snel (impulsief) reageert.

Je hoort ook wel dat jongeren met ADHD heel erg druk zijn en dat jongeren met Autisme veel structuur nodig hebben. Iemand met dyslexie heeft moeite met taal. Iemand met hoogtevrees durft bijvoorbeeld niet op ladders te klimmen.

Heb jij een ziekte of kenmerken van bijvoorbeeld ADHD of autisme?

Meestal zijn er onderzoeken aan vooraf gegaan door dokters of andere specialisten. Zij hebben daar ook iets over opgeschreven. Dit noemen ze een diagnose. In een diagnose wordt beschreven waar je moeite mee zou kunnen hebben. Dit worden ook wel je beperkingen genoemd.

Als je iets niet zeker weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Ik heb:

.....
.....

Wat betekent dit voor jou? Noem 3 dingen waar je hulp bij nodig hebt:
(ook als je niets hebt mag je de laatste vraag beantwoorden!)

1
2
3

Gebruik je medicijnen?

☐ JA ☐ NEE

Zo ja, welke?

.....
.....

Neem je die zelf? Of moet iemand anders jou de medicijnen geven, of je eraan helpen herinneren ze te nemen? Zet een kruisje in het juiste hokje.

☐ ZELF ☐ HULP NODIG

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 6 Ik ben ...

We hebben het gehad over je uiterlijk en je innerlijk. Deze laten samen zien wie je bent. Als je gaat kiezen wat je wil doen en waar je straks gaat werken is het belangrijk te weten wie je bent. Je kunt dan kiezen voor werkzaamheden die bij je passen en waar je goed in bent.

Of je nu groot of klein bent, dik of dun, grote of kleine handen hebt, het is allemaal goed.

Of je nu sociaal bent of technisch, druk of rustig, sterk of gedetailleerd, het is allemaal goed.

Je moet er alleen rekening mee houden, bij het zoeken naar werk.

Jezelf kennen is belangrijk bij het kiezen van werk!!!

Geef antwoord. Als je iets niet zeker weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Uiterlijk:

Bij een werkgever moet je tomaten plukken. De meeste tomaten groeien op een hoogte van ruim 2 meter. Als je 1 meter en 60 centimeter lang bent, kun je dan prettig werken bij deze werkgever?

Ja, omdat.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nee, omdat.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 Wie ben ik?

LES 1.1 Blad 7 Ik ben ...

Zo mag een piloot niets aan zijn ogen hebben.

Een verpleegster moet mensen kunnen tillen en mag geen rugklachten hebben.

Een verkoopster moet hele werkdagen in de winkel kunnen staan.

Noem zelf nog een beroep waarbij je uiterlijk, je lijf, een belangrijke rol speelt. En leg uit.

.....

.....

.....

Innerlijk:

De computershop vraagt een medewerker die computers kan repareren.

Maar je moet ook klanten te woord staan die vragen of klachten hebben.

Je bent technisch maar heel verlegen. Is dit dan een goede werkplek voor je?

Ja, omdat.....

.....

.....

Nee, omdat.....

.....

.....

In de kinderopvang moet je sociaal en geduldig zijn.

Als automonteur moet je technisch zijn.

Als verkoper moet je gemakkelijk contact kunnen maken en vriendelijk zijn.

Noem zelf nog een beroep waarbij je innerlijk, je eigenschappen, een belangrijke rol speelt. En leg uit.

.....

.....

.....

1 Wie ben ik?

LES 1.2 Blad 1 Ik woon ...

Leren doe je niet alleen met hulp van een docent op school. Vaak leer je heel veel dingen in de buurt waar je woont. En van alle mensen om je heen; je ouders/verzorgers, broers en zussen, vrienden en vriendinnen, ooms en tantes, je buurman of buurvrouw. Misschien heb je wel hulp thuis vanuit de hulpverlening.

Al die mensen in jou omgeving kunnen wat voor jou betekenen. Ze kunnen bijvoorbeeld helpen bij het zoeken en vinden van een stageplaats of baan.

Geef antwoord. Schrijf steeds korte verhaaltjes. Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Waar woon jij? Bijvoorbeeld woon je in een stad of een dorp? Woon je in een huis of flat?

Wie wonen er bij jou?

1 Wie ben ik?

LES 1.2 Blad 2 **Ik woon ...**

Wie maakt de regels bij jou thuis? Vind je die eerlijk of oneerlijk?
Wat gebeurt er als je je niet aan de regels houdt?

Heb je taken thuis? Welke?

Welke mensen zie je, voor en na schooltijd, elke dag ?

Welke mensen zie je elke week ?

1 Wie ben ik?

LES 1.2 Blad 3 Ik woon ...

Wie van de mensen die je kent, kan jou helpen op weg naar werk? Bijvoorbeeld bij het vinden van een stageplek? Of bij het vinden van een baan?

.....

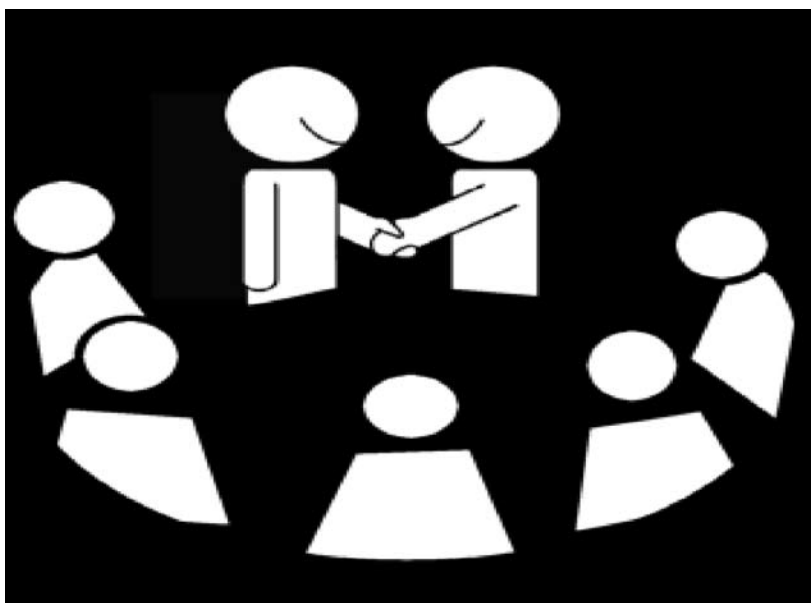
.....

.....

.....

.....

.....

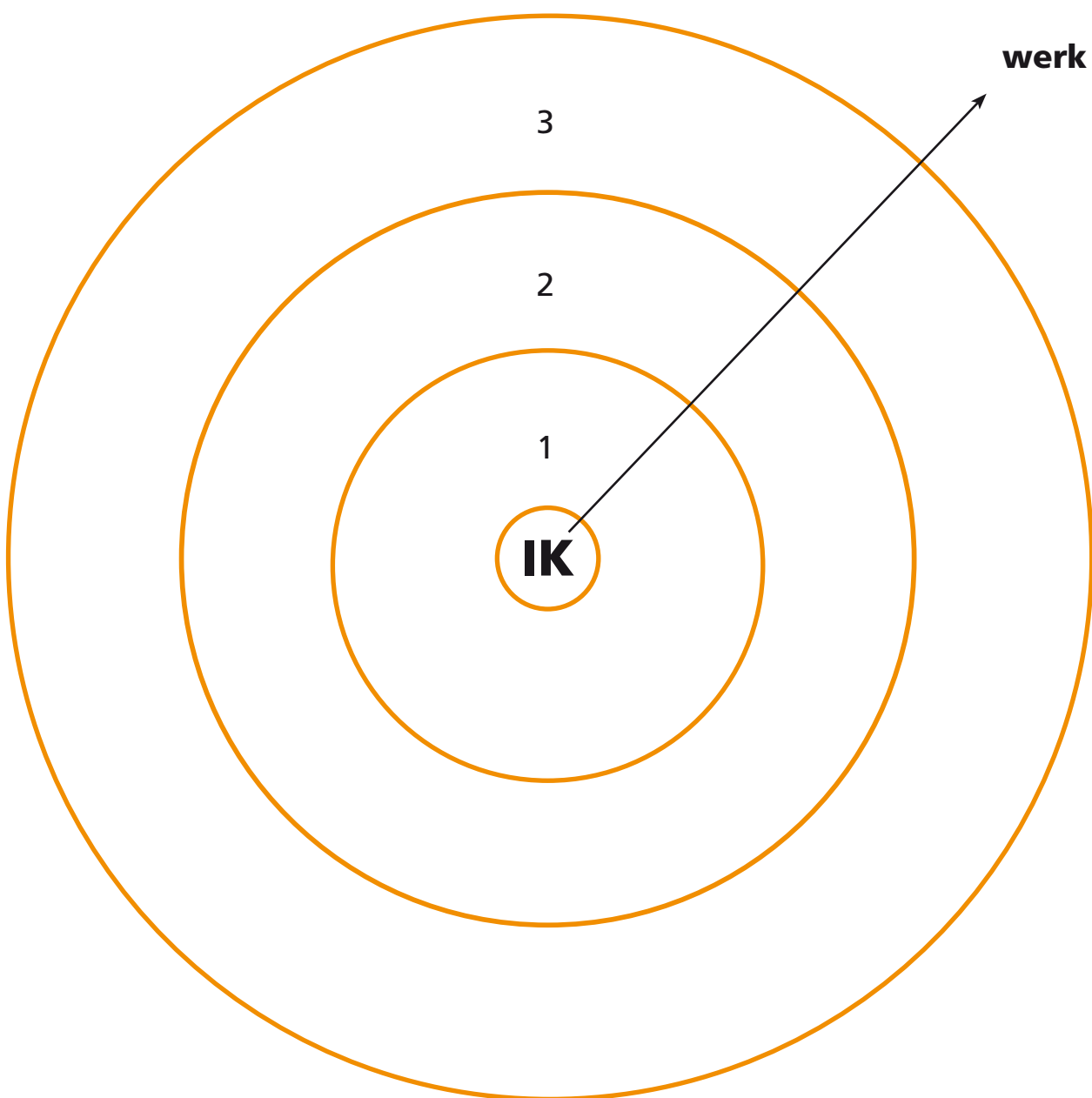
1 Wie ben ik?

LES 1.2 Blad 4 Ik woon ...

Vul in. In de cirkel sta jij.

- Wie zie je elke dag? Schrijf de personen in vak 1.
- Wie zie je elke week? Schrijf de namen in vak 2.
- En wie zie je soms, bijvoorbeeld op feestjes of verjaardagen? Schrijf de namen in vak 3.
- Zet vervolgens een cirkel om de namen die je kunnen helpen op weg naar werk.

1 Wie ben ik?

LES 1.3 Blad 1 In mijn vrije tijd doe ik ...

Je bent niet altijd op school. En ook later ben je niet altijd op je werk. Als je een hele dag naar school bent geweest of een hele dag hebt gewerkt kan het heerlijk zijn om thuis op de bank neer te ploffen. Of juist om even te gaan sporten. Of om af te spreken met een vriend(in). Dit soort dingen kun je prima doen na schooltijd of werktijd.

Er zijn ook activiteiten die je beter niet kunt doen als je de volgende dag weer naar school moet of moet gaan werken. Bijvoorbeeld tot heel laat 's avonds een film kijken op t.v. Of op een doordeweekse avond 3 tot 4 uur achter de computer zitten. Dan lig je pas laat in je bed.....En kun jij de volgende dag dan weer op tijd en fit op school of op het werk zijn?

Wat doe jij in je vrije tijd? Schrijf op. Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Wat vind je leuk om in je vrije tijd te doen? Doe je bijvoorbeeld aan sport? Heb je hobby's? Ben je bij een club?

.....

.....

.....

.....

.....

Heb je een huisdier? Wat voor dier?

.....

.....

.....

.....

.....

1 Wie ben ik?

LES 1.3 Blad 2 In mijn vrije tijd doe ik ...

Heb je een eigen computer? Wat doe je op de computer? Hoeveel tijd besteed je daaraan?

Wat is je favoriete tv-programma? Welke figuur van een film of van TV spreekt je erg aan?
Wat vind je daar leuk aan?

Ga je wel eens uit? Ga je wel eens naar feestjes? Wat vind je van uitgaan en feestjes?

Heb je een beste vriend(in)? Hoe werd je vrienden?

1 Wie ben ik?

LES 1.3 Blad 3 In mijn vrije tijd doe ik ...

Wat doe je met je vrienden?

.....

.....

.....

Heb je een nu al een baantje of doe je vakantiewerk? Zo ja, wat doe je?

.....

.....

.....

Hoe laat ga je slapen als je naar school of stage moet?

.....

.....

Hoe laat sta je 's morgens op? Wie maakt je wakker?

.....

.....

Wat doe je in het weekend?

.....

.....

.....

.....

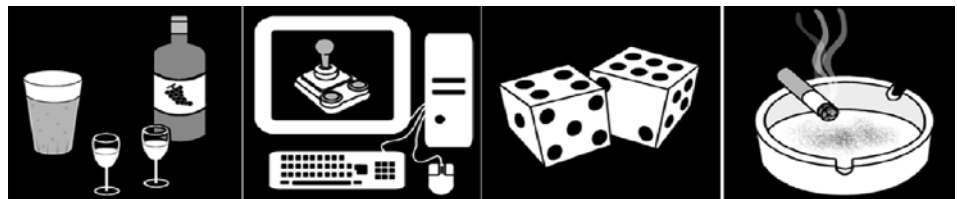

1 Wie ben ik?

LES 1.3 Blad 4 In mijn vrije tijd doe ik ...

Rook je?	☐ JA	☐ NEE	☐ SOMS
Drink je alcohol?	☐ JA	☐ NEE	☐ SOMS
Blow je wel eens?	☐ JA	☐ NEE	☐ SOMS
Game je veel?	☐ JA	☐ NEE	☐ SOMS
Gok je wel eens?	☐ JA	☐ NEE	☐ SOMS

Als je begint met roken, alcohol drinken of blowen, is het belangrijk in de gaten te houden of je dezelfde dingen blijft doen in je vrije tijd. Zo kun je checken of een genotsmiddel of bezigheid (zoals gamen of gokken) niet een te grote plek in je leven krijgt.

Tot heel laat 's avonds achter de computer gamen kun je beter niet doen als je de volgende dag weer naar school moet of als je moet gaan werken. De volgende dag kun je dan erg moe zijn! Het kan dan lastig zijn goed op te letten. Dat kan zeker in je werk onveilig zijn!

Te veel alcohol drinken is ook niet goed. Je kunt dan 's morgens niet goed geconcentreerd je werk doen. Onveilig! Of je adem ruikt nog naar alcohol en dat is onprettig voor klanten of je collega's.

Ook blowen beïnvloed je concentratie, je wordt er loom van en hebt minder zin om iets te doen.

Eigenlijk is alles wat je te veel doet niet goed!

1 Wie ben ik?

LES 1.4 Blad 1 Grote veranderingen ...

Straks gaan werken is een grote verandering in je leven. Je hebt waarschijnlijk al eens eerder veranderingen mee gemaakt. Iedereen heeft meerdere periodes in zijn leven mee gemaakt met daarin leuke en minder leuke of zelfs zeer vervelende zaken. In deze les kijk je naar je verleden en ga je een aantal veranderingen opschrijven.

Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

Zet een cirkeltje om het nummer van de verandering die je hebt meegeemaakt.

En geef aan in welk jaar je deze verandering hebt meegemaakt.

Dat kunnen dus meerdere cirkels worden!

1	Verhuizen naar een andere stad.	In het jaar
2	Naar de basisschool.	In het jaar
3	Broertje(s) of zusje(s) geboren.	In het jaar
4	Niet meer bij mijn ouders wonen.	In het jaar
5	Naar deze school.	In het jaar
6	Ouders gescheiden.	In het jaar
7	In het ziekenhuis gelegen.	In het jaar
8	Vader of moeder overleden.	In het jaar
	(andere belangrijke veranderingen)	
9		
10		

1 Wie ben ik?

LES 1.4 Blad 2 Grote veranderingen ...

Welke verandering vond je het leukst? En waarom?

.....

.....

.....

Welke verandering vond je heel vervelend? En waarom?

.....

.....

.....

Naar deze school gaan was waarschijnlijk ook een grote verandering.
Waarom ga je naar deze school?

.....

.....

Wat vind je leuk op deze school?

.....

.....

.....

Wat vind je niet leuk op deze school?

.....

.....

.....

1 Wie ben ik?

LES 1.5 Blad 1 Verschillen ...

Elk mens is verschillend en dat moet vooral zo blijven. Elk mens ziet er anders uit. Elk mens doet, denkt of voelt anders. De ene persoon woont thuis en de andere persoon woont in een zorginstelling. Er zijn mensen die houden van sporten en weer andere mensen houden van een boek lezen op de bank. Het zou vreemd zijn, als we allemaal het zelfde waren. Zouden we dan ook allemaal hetzelfde willen?

Er zijn heel veel verschillende beroepen. Er is heel veel verschillend werk te doen. Dat werk wordt op heel veel verschillende plekken uitgevoerd. Er zijn dus heel veel verschillende mensen nodig om al dat werk uit te kunnen voeren.

Daarom het is wel heel belangrijk om te weten wie jij bent, hoe je lijf er uit ziet en hoe je doet, denkt en voelt. Zodat jij goed kunt kiezen welk werk jij wilt gaan doen en of dat werk bij jou past.

Om er achter te komen welk werk het beste bij jou past, heb je in de vorige lessen informatie verzameld over wie jij bent. Hierbij gaat het niet om goed of slecht. Het is informatie die belangrijk is om rekening mee te houden bij het zoeken naar werk.

Als je graag binnen bent, is een beroep waar je bijna altijd buiten moet werken waarschijnlijk geen goede keuze.

Of als je niet zo sterk bent, is het niet slim om te willen werken in een beroep waar je de hele dag zwaar moet tillen.

Als niet zo sportief bent, wordt het moeilijk om in een beroep te gaan werken waar je de hele dag moet lopen.

Of als je wilt gaan werken in een beroep waar je 's morgens om 7 uur moet beginnen, moet je wel op tijd je bed uit kunnen!

2 Ik wil ...

LES 2.1 Blad 1 Ik wil ...

In de vorige lessen heb je veel informatie verzameld over wie jij NU bent. Je hebt opgeschreven wie je bent, waar je woont en wat je doet in je vrije tijd.

Nu ga je informatie verzamelen over wat je wil gaan doen na school. Waarom wil je gaan werken? Welk werk wil je gaan doen? In welk beroep zou je graag willen werken?

Soms weet je nog niet wat je wilt. Dan moet je gaan onderzoeken wat bij je past. In de volgende lessen ga je aangeven wat je belangrijk vind. Als je weet wat je belangrijk vind dan weet je al beter wat je wel en niet wil.

Er zijn veel redenen om te gaan werken. Sommige mensen vinden zelf geld verdienen belangrijk. Anderen willen met collega's werken omdat ze het leuk vinden samen te werken. Er zijn mensen die werken omdat ze wat ze geleerd hebben op school, graag willen gebruiken in een bedrijf. En weer andere mensen gaan werken omdat ze zich anders vervelen. Iedereen heeft zo zijn eigen redenen om te gaan werken. Dat verschilt dus van persoon tot persoon. Wat je reden ook is om te gaan werken, het is allemaal goed. Het is informatie die belangrijk is om rekening mee te houden bij het zoeken naar werk.

Welke reden heb jij om straks te gaan werken?

Zet een cirkeltje om het nummer als je het er mee eens bent. Dat kunnen dus meerdere cirkels worden. Als je hulp nodig hebt vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

- 1 Ik wil graag mijn eigen geld verdienen.
- 2 Als je werkt hoor je erbij.
- 3 Ik wil ook nuttig en belangrijk zijn.
- 4 Ik wil graag met mensen omgaan.
- 5 Als ik werk, voel ik me meer waard.

Ga hiermee verder op het volgende werkblad

2 Ik wil ...

LES 2.1 Blad 2 Ik wil ...

- 6 Het werk wat ik wil gaan doen, vind ik leuk.
- 7 Ik maak graag iets waar mensen wat aan hebben
- 8 Ik wil wat ik op school geleerd heb gebruiken.
- 9 Ik voel me meer volwassen als ik werk.
- 10 Ik wil graag zelfstandig zijn.
- 11 Ik wil werken om te kunnen blijven leren.
- 12 Ik wil graag bezig zijn, anders verveel ik me.
- 13 Anderen mensen vinden het goed voor mij.
- 14 Ik wil graag laten zien wat ik kan.
- 15 (eigen reden)
.....
.....

Probeer onderstaande vraag te beantwoorden.
Je mag natuurlijk hulp vragen.

Wat zijn jouw redenen om te gaan werken? Maak je eigen top 3.
Je mag de voorbeelden uit de vorige opdracht gebruiken of zelf redenen noemen.

- 1
- 2
- 3

1 Ik wil ...

LES 2.1 Blad 3 Ik wil ...

Iedereen doet graag wat hij/zij leuk vindt.

Welke dingen zou jij het liefst willen? Kruis aan

Ik wil:

- ☐ Dingen organiseren
- ☐ Buiten werken
- ☐ Dingen verkopen
- ☐ Controleren
- ☐ Administratief werk doen
- ☐ Binnen werken
- ☐ Anderen helpen
- ☐ Advies geven
- ☐ Zorgen voor anderen
- ☐ Contact hebben met mensen
- ☐ Dingen uitzoeken
- ☐ Technische problemen oplossen
- ☐ Mooie dingen maken
- ☐ Tekenen
- ☐ Schrijven
- ☐ Werken met gereedschap
- ☐ Werken met machines
- ☐ Werken met planten en/of dieren
- ☐ Werken met materialen

- ☐ Vul zelf in
- ☐ Vul zelf in

Heb jij ook een droomberoep? Een droomberoep is werk wat je vroeger, of nu nog, *heel* graag zou willen doen. Je wilde bijvoorbeeld altijd al heel graag piloot worden of brandweerman, danseres of acteur, dierenarts of gewoon héél rijk. Eigenlijk weet je wel dat het heel moeilijk is of dat het zelfs niet mogelijk is om die droom te bereiken.

Om er achter te komen welke beroepen er allemaal bestaan en welk werk je verder ook leuk zou vinden zijn er beroepskeuzetesten.

Veel scholen hebben een test die je kan helpen bij het kiezen van beroepen die jij leuk vindt.

Vraag je docent of je deze test mag maken. Ook al heb je vorig jaar deze test al gemaakt, is het goed om deze nu nogmaals te doen. Misschien heb je nu wel andere ideeën of weet je al wat meer van beroepen dan vorig jaar.

Je kunt een test van school doen maar je kunt ook een test op internet doen.

Je hebt hier een computer met internet en geluid voor nodig!

- Typ: <http://www.beroepeninbeeld.nl/Kwalificatiescan>
- Ga naar "Test je Talent"
- Beantwoord de vragen
- Sla de resultaten op en bekijk de beroepen die bij jou talenten passen

Je kunt ook kiezen voor

- "Ik wil iets"
- "Ik kan iets" of
- beroepen in beeld.

Volg de instructies op die op het scherm verschijnen.

Als je hulp nodig hebt, vraag dat dan.

Print de uitslagen uit als dat kan.

Ga verder met de vragen op de volgende bladzijde.

Vraag of je de computer nog mag gebruiken om informatie die je nodig hebt op te zoeken.

2 Ik wil ...

LES 2.2 Blad 2 Beroepen ...

Welke 3 beroepen uit de test lijken je het meest leuk?

Beroep 1

Beroep 2

Beroep 3

Wat zijn de werkzaamheden bij dit beroep?

Beroep 1

.....

Beroep 2

.....

Beroep 3

.....

Waar werk je als je dit beroep uitoefent?

Beroep 1

.....

Beroep 2

.....

Beroep 3

.....

2 Ik wil ...

LES 2.2 Blad 3 Beroepen ...

Met wie werk je allemaal in dit beroep?

Beroep 1

.....

Beroep 2

.....

Beroep 3

.....

Wanneer werk je? Op welke dagen en op welke tijden?

Beroep 1

.....

Beroep 2

.....

Beroep 3

.....

Welke opleiding heb je nodig voor dit beroep?

Beroep 1

Beroep 2

Beroep 3

.....

2 Ik wil ...

LES 2.2 Blad 4 Beroepen ...

Aan welke voorwaarden moet je voldoen om de opleiding te kunnen volgen?

Beroep 1

.....

Beroep 2

.....

Beroep 3

.....

Welk beroep past het beste bij je? Schrijf op.

.....

Noem minimaal 3 redenen waarom dit beroep bij jou past:

1

2

3

.....

.....

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 1 Ik kan ...

Je weet nu ongeveer wie je bent en wat je wil gaan doen als je van school af gaat. Maar, wat moet je allemaal doen om te kunnen bereiken wat je wil? Wat kan je al? Wat kun je leren? Waar heb je hulp bij nodig en van wie?

In de volgende les ga je verder met informatie verzamelen over waar je goed in bent. Want als je je talenten kent weet je ook welke beroepsrichting het beste bij je past. Als je je talenten kent weet je ook wat je nog kunt leren en kan je samen met je docent en je ouders/verzorgers bespreken wie jou daar het beste bij kan helpen.

Vul je gegevens in. Als je iets niet weet vraag het dan aan je docent of je ouders/verzorgers.

De volgende opdracht gaat over basis werknemersvaardigheden. Dat zijn vaardigheden die je nodig hebt als je ergens gaat werken. Kijk naar de lijst. De lijst gaat over wat je al kan. Links staat gedrag beschreven dat iemand laat zien die nog wat moet leren. Je kunt zo iemand een beginnende werknemer noemen. Rechts staat gedrag beschreven dat een gevorderde werknemer laat zien.

Je kunt kiezen tussen 5 antwoorden:

Ik doe zoals links staat beschreven. Ik kan nog veel leren!	Ik ben geen beginner meer! Maar ik heb wel nog wat te leren.	Soms kan ik het wel en soms ook niet.	Ik kan het wel maar denk dat het toch nog iets beter kan.	Ik doe zoals rechts beschreven staat! Ik ben een gevorderde werknemer!
-	-	- +	+	+ +

Wat vind je van jezelf? Waar ben je als een beginnende werknemer en waar ben je al meer gevorderd? Misschien ben je geen beginner meer maar heb je nog wel wat te leren.

Vul de lijst op de volgende bladzijden *zelf* in. Als je vagen hebt over de woorden, als je niet snapt wat er bedoeld wordt, mag je daar hulp bij vragen.

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 2 Ik kan ...

Vragenlijst Algemene Werknemersvaardigheden:

Zet een kruisje in het vakje waarvan *jij* denkt dat het bij je past.

BASIS / BEGINNER	- -	-	- +	+	++	EXPERT / GEVORDERDE
Samenwerken en overleggen:						
Ik werk liever alleen.						Ik werk met anderen samen aan een opdracht.
Ik weet zelf wel wat de beste aanpak is. Daar heb ik geen overleg voor nodig						Ik kan samen met een ander praten over wat de beste aanpak is
Ik begin gewoon te werken zoals ik denk dat het moet.						Ik kijk goed hoe anderen het doen en dan pas ik me aan de groep aan
Ik zit liever alleen in de pauze						Ik praat met anderen in de pauze
Assertiviteit (op een goede manier voor jezelf opkomen)						
Ik vraag niet om hulp.						Ik vraag om hulp te als ik iets niet zeker weet
Ik durf geen eigen mening te geven.						Ik durf te zeggen dat ik het er niet mee eens ben en ik kan uitleggen waarom.
Ik durf een ander niet te vragen wat 'ie van mij en mijn werk vindt						Ik durf een ander om een mening te vragen.
Problemen oplossen						
Ik heb niet snel in de gaten wat fout gaat.						Ik zie wanneer er iets fout gaat en kan dit oplossen.
Ik ben niet bezig met werk van anderen. Als zij problemen hebben moeten ze dat zelf oplossen						Ik kan een ander er op wijzen dat er iets fout gaat en helpen met het oplossen van het probleem.

Ga naar het volgende werkblad

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 3 Ik kan ...

BASIS / BEGINNER	- -	-	- +	+	++	EXPERT / GEVORDERDE
Planning						
Ik denk niet na en begin gewoon aan een opdracht						Ik denk eerst na en voer de opdracht stap voor stap uit
Ik begin aan een opdracht. Datgene wat ik nodig heb moet de begeleider voor me klaarzetten						Ik weet welke spullen ik nodig heb en zet ze zelf klaar. Dan begin ik aan de opdracht.
Ik laat mijn werkvoorbereiding altijd controleren door de begeleider.						Ik check zelf of mijn werkvoorbereiding klopt
Zelfstandigheid						
Ik heb bij elke stap in een opdracht even hulp nodig.						Na uitleg van de opdracht heb ik geen hulp meer nodig
Ik heb het nodig verteld te worden wat ik moet of mag gaan doen.						Ik weet wat mijn werkzaamheden zijn en kan ze zonder hulp van anderen uitvoeren.
Ik kan maar 1 opdracht tegelijk onthouden en uitvoeren.						Ik kan meerdere opdrachten tegelijk onthouden en ze na elkaar uitvoeren
Initiatief nemen						
Ik wacht tot iemand mij verteld wat ik moet doen. Dan begin ik.						Ik weet wat ik moet doen en ga uit mezelf aan het werk.
Als mijn opdracht af is wacht ik tot iemand mij een volgende opdracht geeft.						Als mijn opdracht af is ga ik zelf iets anders doen. Of ik vraag wat ik kan gaan doen.
Ik weet nog niet zoveel over dit werk						Ik heb eigen ideeën over het werk en die vertel ik ook.

Ga naar het volgende werkblad

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 4 Ik kan ...

BASIS / BEGINNER	- -	-	- +	+	++	EXPERT / GEVORDERDE
Werkhouding						
Ik doe wat ik zelf belangrijk vind						Ik doe wat een ander van mij vraagt
Ik ben snel afgeleid door wat er om me heen gebeurt						Ik kan doorwerken ook al gebeurt er veel om me heen
Ik vind het heel vervelend als iemand me zegt dat ik het niet goed doe						Ik kan goed tegen kritiek. Ik laat mij corrigeren
Ik kan er niet tegen als iets niet lukt.						Ik begin gewoon opnieuw als iets niet meteen lukt
Als het werk teveel hetzelfde is heb ik er geen zin meer in. Ik vind het dan moeilijk om door te werken.						Ik kan hetzelfde werk langere tijd achter elkaar uitvoeren op een goede manier
Verantwoordelijkheid en veiligheid						
Het lukt me niet om me aan afspraken te houden						Ik hou me altijd aan afspraken
Mijn werk moet door een ander worden gecontroleerd						Ik controleer mijn werk zelf
Ik weet niet welke regels er gelden						Ik werk volgens de werkvoorschriften
Ik ben niet op de hoogte van de veiligheidsvoorschriften						Ik werk altijd met de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen
Ik weet niet goed wat ik moet doen in gevaarlijke situaties.						Ik weet wat ik moet doen in gevaarlijke situaties.

Ga naar het volgende werkblad

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 5 Ik kan ...

BASIS / BEGINNER	- -	-	- +	+	++	EXPERT / GEVORDERDE
Reflecteren (nadenken over jezelf)						
Ik zeg niet veel tegen anderen.						Ik ben altijd beleefd en vriendelijk naar anderen.
Ik zeg gewoon wat ik denk						Ik denk na over wat ik ga zeggen, en op welke manier.
Ik luister soms naar wat een ander zegt						Ik luister altijd naar wat een ander zegt
Ik kan niet vertellen wat ik moeilijk vind.						Ik kan vertellen wat ik moeilijk vind.
Ik weet niet waar ik goed in ben.						Ik weet waar ik goed in ben
Ik weet niet wat ik leren wil.						Ik weet wat ik wil verbeteren.
Ik weet niet hoe ik overkom.						Ik zorg dat ik er goed uitzie en schoon ben zodat ik een goede indruk achter laat.
Ik draag wat ik zelf lekker vind zitten.						Ik zorg dat ik mijn kleding aan het soort werk aanpas

Als je de lijst hebt ingevuld vraag je aan je ouders/verzorgers, je mentor of je stagebegeleider of hij/zij de lijst ook in wil vullen. Ze moeten dan aankruisen wat **zij** vinden dat jij kunt. Zo geven ze aan hoe jij bij hun overkomt. Hoe zij jou en je gedrag ervaren. Dit kan verschillen van hoe jij over jezelf denkt! Laat degene die de lijst over jou invult een andere kleur pen gebruiken! Zo kun je zien of er een verschil bestaat tussen hoe jij naar je zelf kijkt en hoe jij op de ander overkomt!

Je kunt pas iets leren als je weet wat je moet leren. Het is prettig als iemand je zegt wat je moet leren. En als je dan geholpen wordt. Bijvoorbeeld: jij vind dat je altijd hulp durft te vragen. Dus dat je gevorderd bent in hulp vragen. Maar je docent, je vader/moeder/verzorger of je stagebegeleider geeft aan dat je dat soms wel en soms niet doet. Er is een verschil tussen wat jij vindt dat je kan en wat een ander vindt dat je kan. Dan moet je dus met elkaar gaan praten. Jij kunt dan vragen wat de ander bedoeld. Je kunt vragen wat de ander dan verwacht van jou. Wat zijn de eisen? Je kunt vragen wat je dan anders moet doen en hoe je dat zou kunnen doen.

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 6 Ik kan ...

Bespreek de lijst met degene die je hebt gevraagd deze in te vullen.

Noem 3 dingen waarvan jij en de ander vinden dat je goed kan.

- 1
- 2
- 3

Schrijf hieronder de drie belangrijkste leerpunten op.

- 1
- 2
- 3

Wat zou je kunnen doen om hier beter in te worden?

- 1
- 2
- 3

Wie kan je daarbij helpen? En hoe kan die je daarbij helpen?

- 1
- 2
- 3

3 Ik kan ...

LES 3.1 Blad 7 Ik kan ...

Wat zijn je sterke kanten?
Wat wil ik nog leren?
Wat zijn de eisen?
Wat wordt van mij verwacht?
Dat moet je weten als je wilt gaan werken.

Belangrijk is

- Te weten wie je bent: Je eigenschappen
- Te weten wat je kunt: je vaardigheden
- Te weten wat het werk van jouw keuze vraagt: de eisen, de verwachtingen.

Je bent bijvoorbeeld technisch, kunt goed met gereedschappen omgaan en wil graag met machines werken, vliegtuigen in het bijzonder. Maar daarvoor moet je een bepaald diploma voor halen. Kun je die halen? Vaak moet je vooral goed zijn in taal, in rekenen en in lezen.

Je moet de kennis die je nodig hebt voor het beroep wel *kunnen* leren.

Vul in. Vraag je docent om je te helpen.

In welke boeken werk je? Wat is jouw niveau van;

Nederlands

.....

Rekenen (wiskunde)

.....

Engels

.....

Wat is nog meer belangrijk om te kunnen gaan werken?
Dat verschilt natuurlijk van waar je wilt gaan werken.
Elk werk, elke beroep, elke werkgever vraagt om andere dingen.
Daar gaan de volgende lessen over.

Bedrijven zijn heel verschillend. Dat heeft te maken met het soort werk dat je daar kunt doen en met de mensen die er werken.

Als je gaat stagelopen of werken bij een bedrijf is het handig te weten wat voor soort bedrijf het is. En wat er zoal van je verwacht wordt.

Elk bedrijf heeft zo zijn eigen *regels*.

Een regel staat vast.

Je moet je hier altijd aan houden. Net als iedereen in het bedrijf.

Je kunt hier niet over meepraten.

Er zijn bijvoorbeeld regels over vrij vragen, ziek melden, over pauze tijden, veiligheidsvoorschriften, etc.

Die regels staan vaak beschreven in een **bedrijfsreglement**.

Als je ergens gaat stagelopen of werken moet je vragen naar de regels en afspraken van het bedrijf. Wanneer je denkt dat je, om goede reden, niet aan een regel kunt houden, bespreek je dat (zelf of met hulp van iemand anders) met je stagebegeleider of baas.

Bijvoorbeeld:

Iedereen begint om half 8. Jij komt met de bus. Je verteld van te voren dat je bus altijd wat later dan half 8 bij de dichtstbijzijnde bushalte aankomt. Je komt dus altijd iets te laat. Je stagebegeleider of baas laat je weten of dat niet of wel kan en zal daar met jou afspraken over maken.

Binnen elk bedrijf worden *afspraken* gemaakt.

Een afspraak is een overeenkomst. Die maak je samen met iemand.

Daar denk je in mee. Je overlegt met de ander.

Bijvoorbeeld dat je later kunt komen maar wel iets langer doorwerkt.

Andere afspraken die je kunt maken zijn bijvoorbeeld welk werk dat je die dag doet, met wie dat die dag moet samenwerken, dat je opruimt voordat je naar huis gaat etc.

4 Werkgevers

Blad 2

Aan regels moet je je gewoon houden. Dat is duidelijk.
Wanneer je een afspraak maakt, zijn er een paar dingen heel belangrijk.

- **W**at spreek je af?
- Met **W**ie maak je de afspraak?
- **W**anneer is de afspraak?
- **W**aar is de afspraak?

Belangrijk is:

Zorg dat altijd de 4 **W**'s weet; **W**at, **W**ie, **W**anneer, **W**aar.

Controleer of voor de ander(en) de afspraak ook duidelijk is.

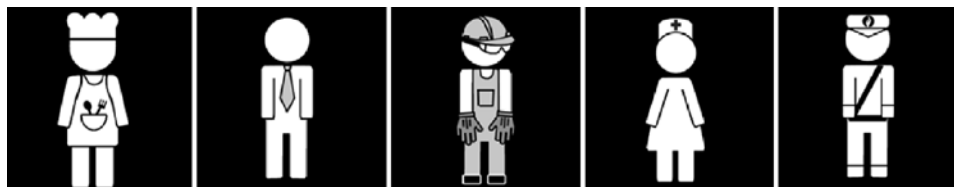
Onthoud de afspraak! Schrijf hem op als dat nodig is.

Houd je aan de afspraak

Laat het de ander(en) weten als je de afspraak, om een goede reden, niet kunt nakomen. Bel op. Of stuur een mailtje.

In de verschillende bedrijven gaan de mensen verschillend met elkaar om.
De sfeer kan anders zijn.

- In sommige bedrijven moet je U of mevrouw of meneer tegen je baas of je collega's zeggen.
- In andere bedrijven noemt men elkaar gewoon bij de voornaam.
- In het ene bedrijf kun je in kleren werken die je zelf leuk vindt.
- Bij andere bedrijven is het dragen van werkkleding of een uniform verplicht.
- In het ene bedrijf werk je met klanten
- Bij het andere bedrijf werk je vooral met producten.

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 1 Verschillende bedrijven ...

Je hebt in de vorige les 3 beroepen gekozen die je leuk vindt.
Schrijf deze hier op:

- 1
- 2
- 3

In welke bedrijven zou je kunnen werken?

Let op!

Als je verkoper hebt gekozen kun je in heel veel verschillende soorten winkels werken!

Als je monteur wil worden kun je ook bij verschillende bedrijven, op verschillende plekken werken!

Kies bedrijven die bij je passen. In wat voor soort bedrijf denk je dat jij je zou thuisvoelen? Als je iets niet weet vraag je om hulp bij je docent of je ouders/verzorgers.

Beroep 1. Ik zou willen werken ...

.....

Beroep 2. Ik zou willen werken ...

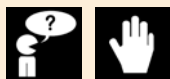
.....

Beroep 3. Ik zou willen werken ...

.....

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 2 Verschillende bedrijven ...

Vraag 3 personen (bijvoorbeeld je vader, je moeder, je oom, je tante, je groepsleider, je buurman) over hun bedrijf. Schrijf de antwoorden kort

INTERVIEW 1

Vragen gesteld aan:

Naam van het bedrijf:

Wat maken ze of wat doen ze in het bedrijf waar u werkt?

Hoeveel personen werken in het bedrijf waar u werkt?

*Waar ligt het bedrijf?
Hoe gaat u erheen?*

*Zijn er kledingvoorschriften?
Zo ja, welke?*

Wat voor werk doet u?

Zou iemand van mijn school daar ook stage kunnen lopen?

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 3 Verschillende bedrijven ...

Boerderij

Garage

Kantoor

Fabriek

Winkel

INTERVIEW 2

Vragen gesteld aan:

Naam van het bedrijf:

Wat maken ze of wat doen ze in het bedrijf waar u werkt?

Hoeveel personen werken in het bedrijf waar u werkt?

*Waar ligt het bedrijf?
Hoe gaat u erheen?*

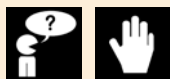
*Zijn er kledingvoorschriften?
Zo ja, welke?*

Wat voor werk doet u?

Zou iemand van mijn school daar ook stage kunnen lopen?

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 4 Verschillende bedrijven ...

INTERVIEW 3

Vragen gesteld aan:

Naam van het bedrijf:

*Wat maken ze of wat
doen ze in het bedrijf
waar u werkt?*

*Hoeveel personen wer-
ken in het bedrijf waar
u werkt?*

*Waar ligt het bedrijf?
Hoe gaat u erheen?*

*Zijn er kledingvoor-
schriften?
Zo ja, welke?*

Wat voor werk doet u?

*Zou iemand van mijn
school daar ook stage
kunnen lopen?*

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 5 Verschillende bedrijven ...

In welk van de 3 bedrijven van de interviews zou je stage willen lopen of zou je willen werken? Leg waarom wel of niet.

Bedrijf 1: ☐ WEL ☐ NIET

Omdat

.....

Bedrijf 2: ☐ WEL ☐ NIET

Omdat

.....

Bedrijf 3: ☐ WEL ☐ NIET

Omdat

.....

Je kunt werken bij een groot bedrijf, met veel mensen op één plaats. Dat veel verdiepingen heeft in hetzelfde gebouw. Of dat meerdere gebouwen heeft in diverse plaatsen in Nederland.

Je kunt ook werken bij een klein bedrijf, met één baas en een paar mensen op één plek. Die alleen 1 kantoortje of 1 werkplaats heeft.

In een groot bedrijf werken kan anders voelen dan werken in een klein bedrijf. Ook al lijken de werkzaamheden erg op elkaar.

Als je in de keuken van een ziekenhuis of verzorgingstehuis werkt (instellingskeuken), ben je bezig om eten te maken voor alle mensen die er opgenomen zijn of wonen. Dat zijn vaak veel mensen. Je maakt dus veel van hetzelfde eten.

Als je in een restaurant werkt ben je ook bezig met het maken van eten. Alleen voor minder mensen. Dus maak je niet zoveel van hetzelfde eten als in een grote instellingskeuken.

Je bent in allebei de bedrijven dus bezig met eten maken. Toch is er verschil.

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 6 Verschillende bedrijven ...

Beantwoord onderstaande vragen. Als je iets niet weet vraag dan hulp aan je docent, of je ouders/ verzorgers.

Geef een voorbeeld van een heel groot bedrijf. Wat maken ze daar?

.....

.....

.....

.....

Geef een voorbeeld van een klein bedrijf. Wat maken ze daar?

.....

.....

.....

.....

Als je in een groot bedrijf werkt of op een grote afdeling, heb je veel collega's.

Zijn er pluspunten aan het hebben van veel collega's?

.....

.....

.....

.....

4 Werkgevers

LES 4.1 Blad 7 Verschillende bedrijven ...

Zijn er ook minpunten als je veel collega's hebt?

.....

.....

.....

.....

Wat heeft jouw voorkeur? Zet een kruisje bij jouw keuze.

VEEL COLLEGA'S

WEINIG COLLEGA'S

Hoe ziet jouw ideale bedrijf er uit? Streep alleen weg wat je **niet** wilt.

Mijn ideale bedrijf is ☐ groot ☐ klein.

Op mijn werkplek heb ik ☐ veel ☐ weinig mensen om me heen.

Ik werk er met ☐ mensen ☐ dieren ☐ machines ☐ planten ☐ eten

Ik werk ☐ alleen ☐ samen.

Ik draag er ☐ wel ☐ geen speciale werkkleding.

Ik werk op ☐ een vaste ☐ een paar verschillende plekken.

Ik doe ☐ veel hetzelfde werk ☐ veel afwisselende werkzaamheden.

Ik werk ☐ wel ☐ niet aan een productielijn.

Ik doe ☐ tilwerk ☐ zittend werk ☐ werk waarbij ik veel moet lopen ☐ werk waarbij ik veel moet staan.

Dat je komt!

In de vorige les hebben we geleerd dat, als je gaat stagelopen of gaat werken bij een bedrijf, het handig is om te weten wat voor een soort bedrijf het is.

Andere belangrijke vragen zijn: Waar ligt het bedrijf? En hoe kom je er?

Veel bedrijven liggen op een industrieterrein. Met de fiets of scooter kun je er vaak gemakkelijk komen. Maar soms is de afstand toch te ver om te fietsen.

Met tram of de bus kan je vaak ook bij de bedrijven komen. Maar als je 's morgens heel vroeg moet beginnen met werken, rijden er soms nog geen trams of bussen.

Vaak zoekt de stagedocent samen met de leerlingen en de ouders/verzorgers een stageplaats.

Het begint altijd met een bezoek aan het bedrijf.

Bij dat eerste bezoek kun je meteen een heleboel praktische zaken bekijken. Zoals bijvoorbeeld:

- Hoe laat moet ik beginnen?
- Hoe kan ik er komen?
- Kan ik dan op tijd komen?

TIPS:

- Zorg dat je een plattegrond hebt of krijgt.
- Bekijk met de stagedocent of je ouders/verzorgers hoe je het beste kunt reizen.
- Ga op tijd van huis de eerste keren, zodat je rustig kunt zoeken.
- Soms is het handig om van te voren de route een keer te oefenen.
- Als je met de fiets of scooter gaat, zorg er dan voor dat deze in orde zijn.
- Zorg voor goede sloten!
- Als je met de bus reist zijn er vaak mogelijkheden je reiskosten terug te vragen. Vraag er je docent naar!

Een goede voorbereiding is het halve werk!

4 Werkgevers

LES 4.2 Blad 2 Werkgevers, wat willen ze ...?

Voor deze vraag heb je internet nodig. Vraag aan je docent of ouders/ verzorgers of je internet mag gebruiken.

1. Schrijf je eigen adres in het schema.
2. Zoek op internet het adres (straat/huisnummer) en de woonplaats en postcode op van een bedrijf waar je zou willen gaan stagelopen of zou willen werken.
3. Schrijf de gegevens die je gevonden hebt in het schema.

straat en huisnummer	woonplaats	postcode
Je eigen adres		
Adres van het Bedrijf		

4. Ga nu naar <http://www.routenet.nl/>
5. Kies "Routeplanner".
6. Vul bij vertrek je eigen adres of die van school in en bij aankomst het adres van het bedrijf.
7. Klik dan op: "Plan route".
8. Bij "Route opties" kun je kiezen hoe je reist; met de auto, fiets of te voet.
9. Kies dan "toon route".
10. Je krijgt dan de volledige routebeschrijving te zien, je kunt die printen en meenemen.

fiets

trein / metro

scooter

tram

lopen

auto

Allerlei manieren om naar een bedrijf te gaan

Op tijd komen!

De tijden dat je moet werken verschilt per bedrijf.
Sommige bedrijven beginnen heel vroeg en stoppen vroeg.
Andere bedrijven beginnen laat en stoppen laat.
Sommige bedrijven werken in ploegendienst. Dan gaat het werk altijd door. Dan kan het zijn dat je 's avonds, in de nacht, op zaterdag en op zondag moet werken.

Als je jong bent mag je nog geen ploegendienst doen.
Je mag niet heel vroeg werken. En je mag niet heel laat werken.
Dit staat in de wet.
Als je wilt weten wat jij wel of niet mag, kun je dit aan je mentor of stagedocent vragen.
Je kunt dit ook opzoeken op internet. (<http://www.cnvjongeren.nl/?id=10513>)

Het is belangrijk dat je op tijd komt. Daar heb je afspraken over gemaakt met je stage gever of werkgever. En afspraken probeer je altijd na te komen.

Daar hebben we het in dit werkboek al eens over gehad.

Je moet vaak samenwerken. Je hebt elkaar dus vaak nodig.
Het werk kan niet doorgaan als je er niet bent.
Als je te laat bent, moeten anderen op je wachten.
Soms moet je bij klanten werken. Die betalen vaak per uur. Al jij te laat komt kost het de baas dus geld! Of hij kan de afspraak met de klant niet nakomen. De baas kan dan als onbetrouwbaar worden gezien.
Dat vindt een baas niet prettig!

Je gaat nu 2 personen (bijvoorbeeld je vader, je moeder, je oom, je tante, je buurman) enkele vragen stellen over de tijden wanneer hij of zij werkt. Vul de schema's in op de volgende bladzijde.

4 Werkgevers

LES 4.2 Blad 4 Werkgevers, wat willen ze ...?

Op tijd komen!

INTERVIEW 1

Vragen gesteld aan:

Naam van het bedrijf:

Wat voor werk doet u?

Hoe laat moet u beginnen met werken?

Hoe laat stopt u met werken?

Moet u ook in het weekend werken?

Moet u ook 's avonds werken?

Wat is het probleem er als mensen te laat komen?:

INTERVIEW 2

Vragen gesteld aan:

Naam van het bedrijf:

Wat voor werk doet u?

Hoe laat moet u beginnen met werken?

Hoe laat stopt u met werken?

Moet u ook in het weekend werken?

Moet u ook 's avonds werken?

Wat is het probleem er als mensen te laat komen?:

4 Werkgevers

LES 4.2 Blad 5 Werkgevers, wat willen ze ...?

Op tijd komen!

Op welke tijden wil jij werken? Zet een kruis in het vakje met het juiste antwoord. Je kunt in meerdere vakjes een kruis zetten.

's morgens ☐	's middags ☐	's avonds ☐
Maandag tot en met vrijdag ☐	Soms ook op zaterdag ☐	Soms ook op zondag ☐
Ik wil alle schoolvakanties vrij zolang ik op school zit ☐	Ik wil graag een paar weken vakantiewerk doen. ☐	Ik wil elke vakantie werken. ☐
Ik wil om 7 uur beginnen met werken ☐	Ik wil dezelfde tijden werken als de schooltijden nu zijn. ☐	Het maakt mij niet uit ☐
Ik wil later 40 uur in de week werken ☐	Ik denk dat ik geen 40 uur in de week kan werken ☐	Het maakt mij niet uit ☐

Presentatie!

Als je bij een bedrijf gaat kennismaken is je presentatie altijd heel belangrijk. Als je iemand voor het eerst ziet, vorm je meteen een mening over die iemand. Zonder dat je hem of haar echt kent. Dat doet jij, dat doet je docent, dat doet een stagegever of werkgever dus ook.

Iedereen wil er op zijn eigen manier knap, leuk en stoer uitzien. Gelukkig heeft iedereen een eigen mening over wat knap, leuk en stoer is.

We zouden er anders allemaal hetzelfde uitzien.

Het gaat dan om kleding, kapsel en oorbellen of andere piercings.

Bij presentatie gaat het ook om;

- persoonlijke verzorging zoals handen wassen (zeker na het toiletbezoek), tanden poetsen, elke dag douchen. Maar ook schone kleren. Kleren zonder gaten.
- en de manier waarop je contact maakt. Zoals iemand in de ogen aankijken. En een stevige hand geven. De manier dus waarop je iemand begroet. Maar ook de manier waarop je antwoord geeft of vragen stelt.

Zet een kruisje in het vakje met de beschrijving die bij jou past.

Ik was mijn haren: ☐ elke dag ☐ om de dag ☐ elke week ☐ bijna nooit

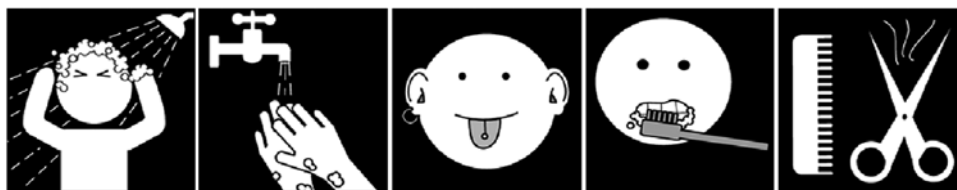
Ik poets mijn tanden ☐ elke dag zeker 2 keer ☐ elke dag 1 keer ☐ om de dag

Ik douche me ☐ elke dag ☐ om de dag ☐ elke week ☐ bijna nooit

Ik doe schone kleren aan ☐ elke dag ☐ om de dag ☐ elke week ☐ bijna nooit

Ik was mijn handen na toiletbezoek ☐ altijd ☐ nooit ☐ soms vergeet ik het

Hoe zie ik er uit

douchen

handen wassen

piercing

tanden poetsen

haarverzorging

Presentatie!

Je presentatie is hoe je eruit ziet.
Maar ook hoe je doet, op welke manier dat jij contact maakt.

De manier waarop je contact maakt heeft te maken met communicatie.
Hoe geef jij aandacht aan andere mensen?

Het gaat dan om

- Hoe je praat, je stemgebruik.
- Je houding, hoe je loopt en staat of zit.
- Je woordkeuzes.

Bij stagelopen of werken is het belangrijk dat je elkaar goed begrijpt.
Als je baas of begeleider iets zegt dan moet jij weten wat hij/zij bedoeld.

Communicatie bestaat uit 2 vormen:

Verbale communicatie

Dit heeft te maken met spreken. De woorden die je gebruikt of datgene wat je hoort.

Non-verbale communicatie

Dit heeft te maken met houding, gebaren en gezichtsuitdrukking.
Datgene wat je ziet.

Als iemand een grappig verhaal verteld trekt hij of zij daar een blij gezicht bij.

Als iemand boos is trekt hij of zij een boos gezicht en praat vaak harder.

4 Werkgevers

LES 4.2 Blad 8 Werkgevers, wat willen ze ...?

Denk aan de volgende situaties. Schrijf op, wat geloof je?

1. Iemand krijgt een rood hoofd en zegt dat hij zich op zijn gemak voelt.
Wat geloof je?

.....

.....

2. Iemand staat met de vuisten gebald heel hard tegen iemand te praten. En hij schreeuwt dat hij niet boos is.
Wat geloof je?

.....

.....

3. Iemand zit heel stil in elkaar gedoken op de stoel met de benen en armen over elkaar. Als de stagegever vraagt of hij er zin in heeft om te komen werken zegt hij heel zacht "Ja hoor".
Wat geloof je?

.....

.....

Elk bedrijf stelt andere eisen aan de manier waarop je je presenteert.
Niet alleen tijdens een kennismaking.
Maar ook tijdens het werk. Hoe ga je met je collega's om.
Of naar klanten toe, zoals in een winkel.
Of naar bewoners toe, zoals in een bejaardenhuis.

In een kapsalon stellen ze andere eisen aan je uiterlijk en je gedrag dan in een autogarage.

Wat is het verschil?

Uiterlijk:

.....

Gedrag:

.....

4 Werkgevers

LES 4.2 Blad 9 Werkgevers, wat willen ze ...?

In een kledingzaak stellen ze andere eisen aan hoe je eruit ziet en de manier waarop je met mensen omgaat dan in een bejaardenhuis.

Wat is het verschil?

Uiterlijk:

.....

Gedrag:

.....

Moet jij jezelf aanpassen aan het bedrijf?

Ja en nee.

Je moet goed nadenken over de keus die jij maakt waar je gaat stage-
lopen.

Past het bedrijf bij jou?

Het gaat niet alleen over het werk maar om alles wat er bij hoort:
collega's, klanten, patienten, werktijden, werkomstandigheden, bui-
tenwerk, binnenwerk, veel staan, veel lopen, veel stilzitten, enz.

Heb je een bedrijf gekozen, dan probeer je jezelf aan te passen.

Al je er van te voren over nagedacht hebt is dat gemakkelijker.

Je weet dan waar je op moet letten.

Je weet dan waar je hulp bij nodig hebt.

En je weet dan dat je hulp moet vragen.

Pas als je een tijdje hebt gewerkt, via een stage bijvoorbeeld, weet je
of het bedrijf en het werk bij je past.

Als het past kun je verder gaan een goede wernemer zijn. Of nog
beter worden.

Als het niet past heb je dat geleerd. Als je weet wat je niet leuk vind
of niet kan, kun je op zoek naar een andere, beter passende, plek.

Veiligheid!

De veiligheid op de werkplek is heel belangrijk.
Er gelden strenge regels.
Bedrijven worden daarop gecontroleerd.
Bedrijven moeten ook voor het personeel allerlei maatregelen treffen
zodat hun gezondheid zo weinig mogelijk gevaar loopt.

Kleding speelt hierbij een rol.
Een goede vakman heeft goede werkkleding en gebruikt de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen.
Gewone kleren voldoen niet altijd in een bedrijf, ze geven onvoldoende bescherming.

Schoenen met stalen neuzen zijn in de bouw heel gewoon omdat daar een grote kans is dat er iets zwaars op je voet valt.
Ga je slijpen in een metaalfabriek dan zet je een veiligheidsbril op zodat er geen metaalsplinters in je ogen kunnen komen.
Zo is het in een bakkerij heel gewoon om een haarkapje op te hebben omdat daar hygiënisch gewerkt moet worden. Of vind je haren van een ander in je broodje wel lekker?
Soms kan het zijn dat je geen piercings of ringen mag dragen om te voorkomen dat je ergens achter haakt.
Een tandarts gebruikt plastic handschoentjes om bijvoorbeeld geen ziektes over te brengen. Je kunt het dus van twee kanten bekijken. Handschoenen beschermen de tandarts en jou!

Gebruik je nu op school of thuis ook al werkkleding of beschermingsmiddelen?

NEE

JA...

Welke?:.....
.....
.....
.....
.....
.....

4 Werkgevers

LES 4.2 Blad 11

Werkgevers, wat willen ze ...?

Veiligheid!

De werkgever moet zorgen dat er goede werkkleding is en dat er goede beschermingsmiddelen zijn.

De werkgever kan maatregelen nemen om je te dwingen de voorgeschreven werkkleding of beschermingsmiddelen te gebruiken.

Je bent daar natuurlijk zelf ook verantwoordelijk voor.

Als de werkgever voor een helm zorgt moet je die natuurlijk wel op zetten en dat geldt ook voor veiligheidsbrillen, werkhandschoenen en oordoppen, enz.

Vind je het goed dat je werkkleding moet dragen of beschermingsmiddelen moet gebruiken op een werkplek? Schrijf ook op wat je daar goed aan vindt. Je mag natuurlijk ook bij deze opdracht om hulp vragen.

.....

.....

.....

.....

.....

werkkleding en beschermingsmiddelen

Als je gaat stagelopen of werken moet je aan veel dingen denken. Je moet je goed voorbereiden. Je moet vooral weten wat je kan.

- Je moet zelfstandig kunnen reizen.
- Je moet vaak samenwerken met anderen.
- Je moet communiceren.
- Je hebt allerlei contacten op het werk waar je mee om moet gaan.
- Je hebt te maken met een chef die je opdrachten geeft. Je moet die opdrachten kunnen begrijpen en uitvoeren
- Je moet de aandacht bij het werk houden.
- Het werk kan lang duren. Dat moet je vol kunnen houden.
- Het werk moet goed gebeuren.

Je bent veel meer eigen baas dan op school of thuis, dus veel meer *zelf* verantwoordelijk.

Maar gelukkig hoef je het niet allemaal alleen te doen. Je kunt in de eerste plaats hulp vragen aan je ouders, familie, verzorgers, mentor of stagedocent. Misschien heb je al contact met hulpverleners.

Soms is je vraag echter zo moeilijk dat ook zij je niet kunnen helpen. Dan zijn er gelukkig nog andere mensen die je kunnen helpen. Deze mensen werken bijvoorbeeld bij MEE of bij het UWV of het Werkplein.

Hulp

Heb je al contact met MEE?

☐

NEE

☐

JA

Heb je al contact met het UWV?

☐

NEE

☐

JA

5 Werken ...

LES 5.1 Blad 2 **En als je hulp nodig hebt ...**

Vraag aan je mentor of stagedocent te helpen met het vinden van de gegevens van MEE en schrijf ze hieronder op.

MEE	
Straat en huisnummer	
Postcode en plaats	
Naam contactpersoon	
Telefoonnummer contactpersoon	
Website	http://www.mee.nl
Waar kan MEE bij helpen?	

5 Werken ...

LES 5.1 Blad 3 **En als je hulp nodig hebt ...**

Vraag aan je mentor of stagedocent te helpen met het vinden van de gegevens van UWV Werkbedrijf en schrijf ze hieronder op. Vaak is op school al een contactpersoon van UWV Werkbedrijf bekend.

UWV	
Straat en huisnummer	
Postcode en plaats	
Naam contactpersoon	
Telefoonnummer contactpersoon	
Website	http://www.uwv.nl/wajong/
Waar kan het UWV bij helpen?	

Bij UWV Werkbedrijf kunnen ze je helpen bij het vinden en behouden van werk. Ze kunnen ook andere dingen regelen die het makkelijker maken om aan het werk te gaan. Of om aan het werk te blijven.

Persoonlijke Ondersteuning op de werkplek

Tijdens stage wordt je op de werkplek vaak begeleid door iemand van het bedrijf en de stagedocent.

Als je gaat werken, en je hebt nog (even) extra begeleiding nodig, kan de stagedocent niet altijd meer naar het bedrijf komen.

Je gaat dan namelijk van school af. De stagedocent hoort bij de school. Iemand anders kan die begeleiding wel overnemen. Dat kan een jobcoach zijn.

Je moet toestemming vragen bij het UWV of het Werkplein of een jobcoach je mag begeleiden op de werkplek. Die jobcoach wordt dan betaald door het UWV.

Maar niet zomaar!

Er moet voor de school en voor jou, en je ouders/verzorgers, wel duidelijk zijn *dat* je hulp nodig hebt. En *welke* hulp je nodig hebt!

Omdat je in het Praktijkonderwijs of op een Speciaal Onderwijs school les krijgt heb je in ieder geval volgens het UWV een "scholingsbelemmering".

Zo noemen ze dat als je op deze school zit.

Je hebt al extra begeleiding nodig gehad om te leren. Dus kun je niet meteen zonder. In ieder geval *hoef* je niet meteen zonder extra begeleiding door te stromen naar werk. En *kun* je dus in aanmerking komen voor begeleiding door een jobcoach.

Die jobcoach kent jou niet zo goed als jou ouders/verzorgers of je (stage) docent jou kennen. Het is belangrijk dat je zelf kunt aangeven waar jij ondersteuning in kunt gebruiken. Dan kan de Jobcoach daar beter rekening mee houden.

Vul samen met je mentor of de stagedocent de lijst in die hieronder staat. Zet een kruisje bij de aandachtspunten waarvan jullie samen vinden dat jij hierbij nog begeleiding nodig hebt.

Persoonlijke ontwikkeling

- ☐ Bevorderen van assertiviteit (op een goede manier opkomen voor jezelf)
- ☐ Bevorderen van zelfbeheersing
- ☐ Bewustmaken van non-verbale communicatie
- ☐ Leren omgaan met kritiek
- ☐ Leren omgaan met conflict(situaties)
- ☐ Leren omgaan met stress(situaties)
- ☐ Vergroten van zelfkennis

☐ Anders, namelijk
.....

Ontwikkeling werknemersvaardigheden

- ☐ Verbeteren van werkhouding/werkritme
- ☐ Verbeteren van werktempo
- ☐ Leren werken in teamverband
- ☐ Leren omgaan met gezag
- ☐ Aanleren praktische werkzaamheden

☐ Anders, namelijk
.....

Stage- of Werkomgeving

- ☐ Taakafbakening (en communicatie daarover met collega's)
- ☐ Introductie bij collega's
- ☐ Kennismaken met bedrijfscultuur
- ☐ Bevorderen collegiale omgang

☐ Anders, namelijk
.....

Voordeel voor de werkgever als je minder presteert

Wanneer je begint met werken kan het zijn, ook al doe je nog zo goed je best, dat je minder presteert omdat je nog meer tijd nodig hebt om leren. Om te groeien in werknemer zijn.

Soms kun je gewoon niet meer dan je nu al kan.

Vaak gaat het om een zogenaamd “vertraagd handelingstempo”.

Je werkgever kan van het UWV toestemming krijgen jou loon te betalen naar wat je nu kan en waard bent voor de werkgever.

De werkgever zal je dan minder loon uit te betalen dan het wettelijk minimum(jeugd)loon.

Met een moeilijk woord wordt dit loondispensatie genoemd.

Let op! De werkgever krijgt niet zomaar toestemming. Daar zal een onderzoek door het UWV aan vooraf gaan.

Vaak weet de Jobcoach al, soms ook de stagedocent, hoe het komt dat je een “vertraagd handelingstempo” hebt. Dat is natuurlijk in je stageperiode al duidelijk geworden.

Vul samen met je mentor of de stagedocent de lijst in die hieronder staat. Het gaat hierbij om aandachtspunten op het gebied van werkt tempo. Zet een kruisje bij de aandachtspunten waarvan jullie samen vinden dat dit voor jouw van toepassing is.

- ☐ Te weinig energie en kan daarom alleen maar langzaam werken
- ☐ Laat zich vaak afleiden door anderen of dingen die gebeuren in de omgeving en stopt daarom regelmatig met werken
- ☐ Snapt uitleg niet meteen en heeft daarom herhaalde uitleg nodig
- ☐ Vergeet wat is gezegd en heeft daarom herhaalde instructie nodig
- ☐ Verminderde motoriek waardoor handmatige handelingen minder snel kunnen worden uitgevoerd
- ☐ Kan minder dan één uur aaneengesloten geconcentreerd werken

Nog meer voordelen voor de werkgever

Je volgt onderwijs op deze school omdat je extra begeleiding nodig hebt om te leren. Je kunt daarom bij UWV een zogenaamde "no-riskpolis verklaring, in verband met belemmeringen tijdens de opleiding" aanvragen. Het aanvraagformulier kun je vinden op internet: www.uwv.nl/particulieren/formulieren/formulieren/AG14014370.aspx

Met de no-riskpolis hoeft je werkgever minder te betalen als je ziek of arbeidsongeschikt wordt. Zonder dat jij minder loon krijgt!

Het is voor de werkgever dus voordelig om je in dienst te nemen. Het UWV en de belastingdienst zorgen voor die voordeeltjes.

Beantwoord de volgende vragen. Als je het niet weet vraag dan hulp aan je mentor, stagedocent, ouders of verzorgers.

Heb je al contact met MEE?

☐

JA, ik heb een no-riskverklaring

☐

NEE, ik heb geen no-riskverklaring

Als je nog geen no-riskverklaring hebt, bespreek dan met je mentor, stage-docent, ouders of verzorgers of je deze verklaring nog wel gaat aanvragen bij UWV. Vul in wat je gaat doen.

☐

JA, ik ga een no-riskverklaring aanvragen

☐

NEE, ik ga geen no-riskverklaring aanvragen

Wajong

In de vorige hoofdstukken heb je informatie verzameld welke hulp je kunt krijgen bij het vinden of behouden van werk. Voor deze hulp moet je vaak bij UWV Werkbedrijf zijn. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht hoef je voor deze hulp geen Wajong aan te vragen.

Maar ondanks alle hulp, kan het zijn dat je zelf niet (genoeg) kunt verdienen.

Als dit komt omdat je op jonge leeftijd een langdurige ziekte of handicap hebben gekregen, krijg je mogelijk een (aanvullende) uitkering vanuit de de Wet Wajong. De letters in het woord Wajong staan voor:

Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten.

Uitgangspunt van deze wet is wat jongeren wél kunnen, in plaats van wat zij niet kunnen. Voor alle jongeren geldt dat zij in principe moeten werken of leren. Dit geldt ook voor jongeren met een beperking.

De ondersteuning kan bijvoorbeeld bestaan uit:

- begeleiding en ondersteuning bij het vinden van werk
- een jobcoach
- een werkaanbod
- scholing of studie

De ondersteuning, en de daaraan gekoppelde mogelijkheid tot een uitkering, kun je aanvragen bij UWV-SMZ. Je vind meer informatie over de Wajong en ook het aanvraagformulier op de site: www.uwv.nl/wajong.

Je kunt ook bij MEE informatie krijgen over de Wajong.

Ook bij jou op school kun je vragen naar de mogelijkheden van de Wajong-regeling.

5 Werken ...

LES 5.2 Blad 6 De hulp

Bespreek samen met je (stage)docent en je ouders/verzorgers of het nodig is om een Wajong-uitkering aan te vragen. Wat is het antwoord?

JA, ik ga een uitkering aanvragen omdat

.....

.....

.....

NEE, ik ga geen uitkering aanvragen omdat

.....

.....

.....

Afsluiting

Je bent nu aan het einde gekomen van je werkschrift
VAN SCHOOL NAAR WERK.

Dit werkschrift is van jou. Je hebt heel veel vragen moeten beantwoorden en opdrachten moeten uitvoeren. Je hebt daarbij hulp gekregen van anderen zoals je docent, ouders of verzorgers. Maar je hebt zelf het meeste werk moeten doen.

Door de vragen en opdrachten in dit werkschrift heb je kennis gemaakt met allerlei onderwerpen die belangrijk zijn voor werk. Als het goed is weet je nu welke baan je leuk vindt, wat je kan en wat je moet doen om na je schooltijd te gaan werken.

Verder heb je informatie verzameld die belangrijk is om eventueel hulp te krijgen bij het vinden en behouden van werk.

We hebben je ook een belangrijke boodschap willen meegeven:

- Je haalt meer uit je werk dan alleen salaris
- Werken is een zinvolle invulling van de dag
- Met werken kun je een bijdrage leveren aan de samenleving
- Samen werken met collega's is leuk

En misschien wel het allerbelangrijkste:

- Met werken kun je meedoen op je eigen niveau en kun je eigen talenten aanspreken en ontwikkelen.

Als laatste willen we je een succesvolle arbeidstoekomst wensen en geven we je nog een allerlaatste opdracht: **LEREN MAAK ER WERK VAN.**